

## La fageda del Montseny ha patit un bon ensurt

*Un nou relat del Grup d'Escriptors del Montseny*



Branca de faig afectat per les glaçades dels 27-29 d'abril de 2017 al Montseny | Josep Maria Panareda

L'endemà de Sant Jordi vaig pujar al Montseny fins a Sant Marçal per a preparar una sortida botànica a la capçalera de la Tordera amb un grup de l'ADENC de Sabadell. L'objectiu era observar el paisatge vegetal de contacte entre l'alzinar, la roureda i la fageda. Fou una sortida en solitari per a cercar racons interessants, cosa que no em va costar pas gaire. Pensava que faria fresqueta, però no, més aviat vaig passar calor, i això que en cap moment en vaig posar el polar.

El paisatge forestal era d'allò més agraït, amb els arbres coberts de les primeres fulles d'un verd tendre i translúcid, sobretot els faigs i els trèmols; els roures i els castanyers tot just començaven a treure les primeres fulles.

El dissabte, 6 de maig, el dia de la sortida col·lectiva, va fer un dia esplèndid, un temps una mica més fresquet que el 24 d'abril, però també amb un cel serè i ben net, el que permetia contemplar el paisatge amb nitidesa fins i tot el més llunyà.

Pujava en cotxe des de Sant Celoni, on visc, amb ganes de gaudir i d'ajudar a descobrir la dinàmica de la natura als companys de Sabadell. A mitja pujada, després de passar per la Roureda de Ridaura, en el revolt que gira cap a la vall de Gualba, on comença la fageda, vaig

veure quelcom estrany als vessants més enlairats del Montseny. Però no hi vaig donar cap importància, a més conduïa en un tram ple de revolts al costat d'estimballs. Fou en la clariana de Santa Fe quan en vaig adonar del color marronós fosc de la fageda situada pel damunt de mig vessant entre Santa Fe i la carena de les Agudes - puig Sacarbassa. A la meitat inferior del vessant la fageda tenia el color verd groguenc característic del mes de maig amb les fulles tendres i acabades de desplegar.

És conegut que les fulles dels nivells més enlairats surten una mica més tard. Primer apareixen en els arbres situats a cotes inferiors on el clima és més temperat i progressivament sorgeixen en els de més amunt. El límit entre la fageda amb fulles i la de sense fulles sol ser una franja amb canvis progressius. Però el que es veia el dia 6 de maig era un canvi bruscat; en pocs metres es passava de fageda verda plena de fulles a una fageda sense fulles, però amb tonalitat marronosa fosca, una mica rogenca. El color normal d'una fageda sense fulles és d'un marró blanquinós on es diferencia el color blanquinós-grisenc de l'escorça dels troncs.

Passada la sorpresa em vaig adonar del que es tractava. Era la conseqüència recent d'un fenomen freqüent, però que aquest any s'havia manifestat d'una manera espantosa. A més, aquell dia era molt probablement un dels millors per observar-ho, tant per la situació meteorològica idònia pel cel ben clar com per haver passat just 10 dies del fenomen causant.

Des del turó on hi ha la creu de Sant Marçal es podia observar magníficament l'impacte en el paisatge del fenomen meteorològic de la setmana anterior tant si es mirava cap a les Agudes com cap al Matagalls.

Per Sant Jordi i els dies següents feu un temps calorós, amb temperatures força més elevades de les normals. Les temperatures baixaren sobtadament uns 5° tant en les màximes com en les mínimes el dia 26. I una disminució semblant es registrà el dia 27, en què s'assoliren -4,6° de mínima i 0,7° de màxima en l'observatori de Puigsesolles, situat just al costat del Turó de l'Home. El dia 28 les temperatures foren també molt baixes, -4,3° i 2,8° respectivament. I encara es mantingueren baixes el dia 29 amb -2,1° i 4,7°. Els dies següents seguí l'augment; les del dia 6, el de la sortida col·lectiva, foren 4,3° i 14,8°.

El que havia succeït era que les fulles dels faigs aparegueren abans del que era corrent a causa de la bonança tèrmica. Les glaçades tardanes de tres dies malmeteren les fulles tendres dels vessants superiors on les temperatures foren més baixes i amb glaçades intenses. L'aigua dels teixits s'havia glaçat el que ha provocat el trencament de l'estructura foliar. Les fulles malmeses, cremades per la glaçada, com es diu vulgarment, s'assecaren, sense poder dur a terme l'activitat fotosintètica.

Però la sortida de la fulles continua, excepte en els casos que el fred hagi malmès totalment el borro. Si una fulla havia sorgit parcialment, la part situada ja a l'exterior en el moment de la glaçada quedà malmesa, però no la resta que encara restava embolicada i protegida per les escames exteriors del borro. Durant l'estiu es podran veure penjades a les branques dels faigs afectats encara algunes fulles totalment cremades per la glaçada amb d'altres només cremades la vora externa o afectades en bona part, al costat de fulles totalment verdes. Aquestes darreres són les que hauran sorgit totalment després de l'episodi de fred.

Si durant l'estiu us passegeu pels vessants superiors del Montseny podreu observar les conseqüències d'aquesta glaçada tardana dels dies 27-29 d'abril. Tingueu present que haureu de pujar una mica més pel damunt del pla de Santa Fe i del coll de Sant Marçal. Aneu cap al Turó de l'Home, a les Agudes o al cim del Matagalls.

Aquestes glaçades afectà de manera especial al faig, però altres arbres també es van veure perjudicats, com el freixe, el castanyer i el saüquer, entre altres. Una de les plantes més afectades fou la falguera aquilina, molt abundant en els clarianes, marges i vores de camins.

Molt probablement us estareu preguntant si aquest fenomen pot comprometre el futur de la fageda. L'afectació de la glaçada tardana d'aquest any ha ocasionat un impacte visual notable. És possible que hagi malmès totalment alguns borrons i fins i tot algunes branques i fins o alguns peus sencers. Cal tenir present que aquests fenòmens tenen lloc sovint i que la vegetació es refà.

Allà on la intensitat d'aquests fenòmens sigui prou intensa com per a dificultar la pervivència o l'avenç de la fageda, sí que té conseqüències en el paisatge vegetal. Però cal considerar que alhora que dificulta l'establiment d'una comunitat vegetal concreta, n'afavoreix una altra. Aquesta és la raó per la qual en uns indrets s'hi desenvolupa un alzinar, en d'altres unes rouredes o fagedes. No cal amoïnar-se més del compte.

Tanmateix podeu observar aquest fenomen sense pujar al cim del Montseny. Hi ha indrets de la plana del Vallès, com a Sant Celoni, on han estat sensiblement afectades les nogueres, i també les falgueres aquilines. Durant tot l'estiu les fulles mig cremades romandran dalt de les nogueres afectades.